

ANTE ŠKEGRO, *Matične knjige rođenih, vjenčanih i umrlih župe Rasno kod Širokog Brijega u zapadnoj Hercegovini od 1872. do 1907. godine / The registries of births, marriages and deaths of the Catholic Parish of Rasno near Široki Brijeg in western Herzegovina from 1872 to 1907 year*, Hrvatski institut za povijest, Zagreb, 2024., 451 str.

Dosljedno dosadašnjoj metodologiji prikaza matičnih knjiga pojedinih katoličkih župa u Bosni i Hercegovini kao povijesne građe, dr. sc. Ante Škegro priredio je prijepis matičnih knjiga krštenih, vjenčanih i umrlih župe sv. Franje Asiškog u Rasnu kod Širokoga Brijega u razdoblju od 1872. do 1907. godine. Riječ je o još jednom djelu u nizu prijepisa matičnih knjiga, kojima je nakladnik ili sunakladnik Hrvatski institut za povijest u Zagrebu u kojem je autor zaposlen kao znanstveni savjetnik u trajnom zvanju.

Dvojezični (hrvatski i engleski) uvodni osvrt na izvorno prikazani tekst matičnih knjiga uz priloženu kartu župe, sadrži opis područja i utemeljenja katoličke župe Rasno. Istoimena župa spominje se 1668. godine u izvješću makarskoga biskupa fra Marijana Lišnjića, a nastala je u osmansko-mletačkim ratovima do kraja XVII. stoljeća. To područje u XVIII. stoljeću pripadalo je župi Blato, čije sjedište nakon izgradnje franjevačkoga samostana 1846. godine iz Čerigaja prelazi na Široki Brijeg. Nakon odjeljivanja 1872. godine od župe Široki Brijeg, župa Rasno objedinila je naseljena mjesta Rasno, Dužice, Buhovo i Kosmaj kod Širokoga Brijega, Grljeviće kod Ljubuškog te Ledinac, Medvidoviće i Višnjicu kod Gruda. Od nje su naknadno odvojene župe: Grljevići 1919., Ledinac 1930. i Buhovo 1969. godine.

Svi su upisi na latinskom jeziku. Vođeni su prema predlošcima, ali u narativnom obliku, prije uvođenja tabličnog evidentiranja činjenica krštenja (rođenja), vjenčanja i smrti. Poneki od upisa iz različitih razloga unošeni su u evidenciju naknadno, mimo kronološkoga reda.

Razumljivosti teksta pomaže prikaz razjašnjenja kratica, bročanih oznaka upisa i zagrada koje označavaju oštećenja papira ili dopunjaju kratice. Kvaliteti ovoga tiskanog izdanja pridonose kazala, omogućujući lako pretraživanje stranica prema evidentiranim imenima i prezimenima kao i naseljima. Ona olakšavaju i osobama sa

skromnijim poznavanjem latinskoga jezika pronalaženje određenih traženih upisa.

U matičnim knjigama župe Rasno toga razdoblja registrirano je oko 200 naselja, od kojih su neka iz susjednih područja pa i Dalmacije. One sadrže imena i prezimena blizu 3000 osoba iz oko 400 obitelji. Ova je građa svakako zanimljiva istraživačima vlastitoga podrijetla. Velik je broj iseljenika iz ovih krajeva. Osim vrijednosti za genealoška istraživanja i demografsku povijest, iz matičnih knjiga čitamo podatke o katoličkom puku toga dijela zapadne Hercegovine na izmaku višestoljetne osmanlijske vlasti, u vrijeme ustanka 1875.-1878. godine kao i tijekom tri desetljeća od uspostave austrougarske uprave.

Posebna vrijednost ovih hercegovačkih matica jest u tomu što su izbjegle uništavanje, poput matičnih knjiga iz arhiva Franjevačkoga samostana u Širokom Brijegu, kojega su partizansko-komunistički "osloboditelji" spalili 1947. godine s nakanom brisanja povijesti toga kraja. Sličnu sudbinu već stoljećima, kako tijekom ratova u osman-skom razdoblju, tako i u Drugom svjetskom ratu, u mirnodopskom jugoslavenskom razdoblju i u posljednjem ratu, imale su matične knjige mnogih katoličkih župa u Bosni i Hercegovini. Stoga, uz realiziranu digitalizaciju većine takve građe, ovo djelo je uz korištenje znanstvene metodologije, vrijedan prinos očuvanju i prezentiranju sadržaja pisanih izvora koji svjedoče o prošlosti, nazočnosti i autohtonom identitetu Hrvata katolika u Bosni i Hercegovini.

Anto Ivić